„ЗАСТАВА“ излази четир пута у недељи и то: у торником, четвртком, петком и недељом.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 12 фор.
на по године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец . . . . . 1 „
За Србију:
(у сребру.)
На годину 120 гроша, на пола године 60 гр.
На четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг сеплаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а пред плата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и браће М. Поповића код „црвене руже“

БРОЈ 35. У НОВОМЕ САДУ, У УТОРАК 2. (14.) МАРТА 1876. ГОДИНА XI.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Имоски 12. марта. Усташки четовођа Љубибратић, оландеска Маркус, два Италијана и друга четири на вјери ухваћени на граници и затворени.

Будим-Пешта 12. марта. Мариновић ручав код Новикова путује у Београд.

БРАЋИ У УСТАШКОМ ТАБОРУ.

Усташки проглас, који смо у целости оригиналној донели у предпрошлом броју, обраћа се између осталог и на своју једнокрвну браћу у бившој Војводини. После изражена топла и братска осећања жале се из усташког табора, што се нисмо потрудили, да дојавимо за херцеговачки устанак и за јаде пребегле нејачи браћи српској у Србији, која се „заиста неби оглушила, да могу чути, но им је најдаље чути“. Усљед тога нас моле, да све то „на знање доставимо“ како браћи у Србији, тако и оној у Црној Гори и да им речемо, да се од њих тражи из усташког табора: „да изађу на отворено поље, да потраже крв проливену, која освету изискује“, а Црна Гора да „негледа на флегматичну и неутралну Србију, која је на крају света“.

Света нам дужност налаже, да се на ове приговоре са неколико речи осврнемо. То би морали учинити и онда, кад нам се то неби приговарало баш са крвавог и толико дичног разбојишта српског, јер смо на том положају, да с једне стране овостраном Српству послужимо као гласило свести и савести у опште, с друге пак стране да заступамо лепо име овог краја српског како према страном свету, тако исто и према осталом Српству.

У толико се више осећамо дужни, кад нам се ваља изказати баш према земљи Херцеговој, у крвавом добу тамошњег устанка. Наш народ с оне стране, прешао је из старе постојбине српске у ове крајеве с тога, што су турска насиља меру превршила, те је осећао, да му треба толико само одахнути душом, да тиме добије већа маха за трајну борбу против Турчина, с којим се није хтео мирити а с којим живети није могао. Али прелазећи овамо, помишљао је на скорашњи повратак свој у стари завичај, ослобођен од турског беснила. Намера му је тадај стална била, да се и опет врне у напуштену постојбину, на старо огњиште. Од то судоба минули многи суморни дани по народ наш у ових крајеви. Турци су, не без српске мишице, са ове земље прогањани и сретно потиснути.

Ал тамо у српским луговима на балканском полуотоку још се неразлеже песма о србској слободи и народној срећи. Наш је народ с ове стране жудио и жељно изчекивао те даве, кад ће се Српство с оне стране Саве и Дунава ослободити и своју државу основати. Поред борбе, што је имао на свом новом, српском крви натопљеном земљишту, вазда му је главна мисао била та да балкански део Српства дође једном до свог народног ослобођења и уједињења.

Према тој главној мисли било је свеколико јавно деловање овостраног Српства. Народну борбу за своја скупо стечена права у овој земљи није никако напуштао ни онда, кад су јади меру превршили, кад је био остављен самом себи без пријатеља и савезника, једино уздајући се у истину, и правду, за која је начела своју снагу залагао. Но поред те домаће борбе вазда је стајао на бранику за ускрснуће старе, самосталне државе српске. Кад су прилике собом доносиле, народ је овај и за време Карађорђева и Милошева устанка, и иначе приносио жртве од своје стране у крви и новцу на олтар те велике мисли и њеног остварења. Уједњена омладина српска прегла је била у последње време, да оплете духовну везу око свеколиког народа српског. На пољу јавности, пред страним светом у Јевропи, бранили су поједини људи из овог краја српског будућност и позив нашег народа на балканском полуотоку према онима, који у ту будућност нису веровали, или су је из других којих разлога оспоравали. За све то овострани Срби нису; тражили, нити су налазили никакве награде задовољавали су са својом свести, да врше своју родољубиву дужност Једина им је награда била, што су их властници и државници ове монархије сумњичили као велеиздајице и према томе их предусретали у ин[illegible] њиховим захтевима, који нису стојали ни у какној свези са остварењем српске државе на Балкану.

Но све ово не наваћамо, да можда један крај српски на рачун других уздижемо, већ просто с тога, што ће се тако боље моћи пресудити наш положај и држање наше за време целог устанка српског — а тај положај морамо означити, јер смо изазвани. Усташи ће се можда сећати оне народне песме о војводи Рајку у Сријему, којег проклиње девојка, што је од Турака зла допанула, те који се јада, јер незна: шта ће коме учинити Рајко, штали себи, шта ли ће Сријему, а шта ли ће у Сријему Турцима? У том очајном јаду могло би се рећи, да је данас овострано Српство према српском устанку и народној будућности на Балкану.

Шта ћемо учинити Српству, а шта ли у Српству Турцима? Ако је требало „до знања ставити“ колико ли је кобно и по српску будућност одсудно време наступило, достављали смо то и народу и кнезовима српским жаром несебичног и неокаљаног родољубља и политичним разлозима. После толиких обмана и непогода, што су се у последње време у српском свету догађале, одржавали смо јавно мнење, да не клоне у одушевљењу, с душевним напором и савлађивањем крепили смо српску наду у светлију будућност. Што се тиче материјалне помоћи и ту се може рећи, да је наш народ према оскудици, неродици и другим неприликама, ипак довољне дарежљивости показао и да је јавно предстицаван бивао, да прилаже пребеглој нејачи оних јунака, који бој бију за слободу српску. Кад се јесенас на све стране изчекивало, да ће Србија у рат запливати, било је добровољаца с ове стране, који су прелазили преко и жељно очекивали тамо на миг, да им ваља Дрину прелазити. Број тих добровољаца далеко би већи био, да Србија, која нам је београвски ближа од крајне Херцеговине, показала више збиље и готовости рату с Турцима. И данас нека се укажу ратне прилике на српском небу, па ће се осведочити, да у овом народу тече стара прађедовска крв српска, која је текла по жилама косовских јунака, видеће се, да им неће на путу стајати ни Дунав ни Сава.

У кратко, Срби с ове стране Саве и Дунава чинили су и чиниће своје. Тежиште политичне ситуације на јевропском југоистоку лежи данас у кнезовима српским, на име у кнезу Николи. Од кнеза Николе зависи, какав ће бити даљи развитак српског устанка. Време гони на скору коначну одлуку у том правцу. На скоро ће се видети, како ће се кнез црногорски одлучити. Ако би се Српство овом приликом видело обмануто, ако би се искусило, да српски кнезови никако „нису ради кавзи“; ондаћемо и ми од своје стране положај заузети, развићемо другу заставу и под тим знаком — „што бог даде и срећа јуначка!“

Толико на знање браћи у усташком табору.

—Ђ—

„ОБЗОР“ И ПОЛИТОВА ИНТЕРПЕЛАЦИЈА.

Чудан ли је светац постао тај „Обзор“. Сад му није права ни интерпелација дра Полита у уг. сабору о босанско-херцеговачкој ствари. Замера Политу, што се позвао на париски уговор, и пребацује му, да и ту долази самим собом у опреку, поричући Аустро-Угарској право интервенције, и опет тражећи, да се устанку, Србији и Црној Гори оставе одрешене руке. „Заборавља, вели „Обзор“ др. Полит, како париски уговор зајамчује целокупност Турске, у коју несме дирнути ни устанак ни Србија с Црном Гором. *За кога је дакле ваљан парисни уговор, морао би говорити противу устанку и интервенције Црне Горе и Србије.*“

Ми држимо, да позив на париски уговор још не мора значити признање његове *ваљаности*. Какво му драго мишлење имао Полит о ваљаности тога уговора, он је интерпелујући онога и оне, што стоје на земљишту тога уговора, што га признају или га бар формално признавати морају, поставио се на њино земљиште и гледиште, да јим баш с њега покаже и докаже неумесност поступка јим.

„Обзор“ пишући оно или није имао речени уговор при руци, или га није разумео, или неће да га разуме. У уговору том нигде не стоји: да уговорне силе *гарантују* Турској целокупност, а најмање то, да је гарантују према Србији, Црној Гори или устанку каквом.

Дотични 7. чл. уговора овако гласи:

„Њ. В. (следује набрајање шесторице владалаца) изјашњавају, да је висока Порта припуштена учешћу пробитака јавнога права, и европског концерта. Њина Величанства се „ангажују“ сваки са своје стране, да уважава независност и целокупност земљиштну османске царевине, гарантујући заједнички (en commun) строго обдржавање тог „ангажмана“, и услед тога сматраће сваки чин, који би био кадар томе уштрб нанети *као питање општег интереса.*“

Велесиле дакле изјашњавају, да ће свака од *своје стране* уважавати (respecter, респектовати) независност и целокупност Турске, што је проста посљедица тога, што је примљена у круг „јавнога права и концерта европског“. То је по том праву свака независна држава једна другој дужна, док су међусобно у миру. Оне се „ангажују“ то респектовати. „Ангажма“ још није права, строго правна *обвеза*, него врста обећања. И ту докле иде то „ангажовање“? Не даље, него дотле, да ће велесиле свако дело (tout acte), које би кадро било, томе уштрба нанети, сматрати као *питање општег интереса.* То значи, да ће се о том конферисати, па ако се и у чему се сложе, добро, ако и у чему не, влада се сваки по свом интересу. Да је то тако, види се и из следећег 8. чланка, у ком се одма за тим каже: ако би се међу високом Портом и другим сигнатарним силама породиле размирице, које би угрожавале одржање њини сношаја, В. Порта, и свака од ти сила, пре него што би притекла употребљењу силе, ставиће друге уговорне странке у положај (en mesure), да предупреде таку крајност својом *посредујућом* радњом.“ Дакле је све у томе, да се у таком случају најпре конферишући *посредује*, па ако посредовање не буде имало успеха, остаје, да дотична с Портом завађена велесила чини *своје*, а то тек није *колективно гарактовање* независности и целокупности Турске свију, или већине, противу једне, или други ма који. Још се мање односи то „ангажовање“ на одношај Србије и Црне Горе, или „побуњени подајника“ према Порти. Што се „подајника“ тиче, ту се у 9. чл. изрично каже: да велесилама неприпада право било колективно, било по самце мешати се *у одношаје Њ. Величаства са својим поданицима*, ни у унутрашњу администацију његовог царства.

Ако се дакле *поданици* побуне, то је положај остали сила спрам Турске онај исти, који је по јавном европском праву и положај сваке од ти сила према другој каквој, ако се у њој породи буна, устанак, преврат. Свака сила има право, а по обште признатом начелу неинтервенције и *дужност*, оставити да се дотична држава са својим устаницима, и ови са државном власти раскрсте, како знаду. С тог су гледишта осуђене биле оружане интервенције за доба „свете алијансије“ у Италији, Шпанији итд. Има случајева, који суседној, или на позив дотичне државне власти, или и саме за „ратну страну“ припознате владе и другој држави дају право *мешања*, или у том случају савезништва — али тако се што неможе извести из париског уговора, и на њему основати.

С те стране дакле „сигнатарне силе немају *ни дужности* према Порти, ни права спрам или против устанка.

Што се пак тиче Србије, о њој говоре чланци 28 и 29. пар. уговора. Ту уговорне силе гарантују унутрашњу самосталност Србије према Порти, а не *обратно*. Чудно би и било, да велесиле *великој* Турској јамче спрам *мале* Србије. Код Србије паризки уговор и не говори о праву или случају *Портине* оружане интервенције, него о *оружаној интервенцији* у обште, и опредељује да *никаква* оружана интервенција у Србији *оружаном* неможе бити без „предодног *сугласа* међу високим уговорним силама.“

Суглас значи пристанак *свију* ти сила, па кад би и једна само противна била, питање би било, били Порта или друга која сила смела упасти Србију, а да тиме несугласној сили недаде право, или што но кажу „случај рата.“

По нашем мишлењу не би.

Даље: Паризки уговор као случај таке оружане интервенције истина не код Србије, или код кнежевина Влашке и Молдавије, или садање Романије наводи једино *немир* у земљи. За Србију дакле ако не би мање, не би више случајева правдало „оружану интервенцију са *сугласом* уговорни сила. Паризки пак уговор ништа не опредељује о том, шта бива, ако н. пр. у Србији није поремећен *„унутрашњи мир“*, него Србија нападне на Турску због повреде или узкраћења њени права, као што је право на Мали Зворник и Захар, због повреде граница, или србијански грађана, а на послетку и због варварског поступка са силним *поданицима* портиним. У таком случају истина немају велесиле дужност заштитити Србију од Турске, али немају *ни права*, умешати се *оружаном руком* у Србију у заштиту Турске, или њене *„целокупности.“* Све што велесиле у таком случају могу чинити, то је: да Србију пусте, да на своју одговорност и опасност с Портом се рачуна, и да јој велесиле заштиту узкрате.

Што се пак тиче Црне Горе, и њој нема нико дужности, и права изведеног из паризког уговора, да јој на пут стане, да ратује с Портом. О њој паризки уговор и неговори ништа. Она дакле има право било *устанка*, било рата, без обзира на паризке уговорне силе. Ове се порти у одношају према Црној Гори ничим и не „ангажују.“

Но довде је „Обзор“ био само софиста. „Обзор“ себи у томе олакшава посао тиме: што вели: „да *државни уговори* невреде толико, колико живе потребе држава и народа, па када овим потребама стоје на путу, *право је да се уклоне с пута*, има ли онај толико снаге, да ји уклони, ко му на путу стоји.“ Немамо ни противу тога ништа. Ми истина држасмо, да је мањим и слабијим народима често корисно, држати се и међународни и државноправни уговора противу јачи народа или власника, али као што рекосмо, немамо ништа противу тога начела. Оно је извор истина устанцима, или одпорима, али и развитку и напредку људи и народа. Иначе би отрцана *историјска*, и то не само *друштвена*, него — нека „Обзор“ ово добро узме на ум и *политична, државноправна, територијална* и подобна права освештана билан онда, *кад живим потребама народа на путу стоје.* Но кад паризки *уговор* одстранимо, долазимо на обште међународно право, и по томе нема н. пр. Аустро-Угарска ни дужности, ни *права* оружаном руком мешати се у борбу усташа и Србије с Портом.

Но сад долази *језујитизам* и перфидија „Обзорова.“

„Обзор“ завршује с двема приметбама.

У првој пита: „Ако др. Полит *истину говори, — да т. ј. Хрвати и Срби у Угарској не би ни онда гравитирали другамо*, кад би Србија постала *већа и јача* држава — онда јужно словенство остаје опет потргано у четверо, као што је потргано и данас, те од решења источнога питања, како га др. Полит представља, *нема јужно словенство* никакве *користи.*“

Наравно у таком случају Полит би или други ко, пао у дилему: да по „јужно словинство“ за кориено нађе или сједињење овострани Срба и Хрвата са Србијом, Црном Гором итд. чим би у сукоб дошао са казненим законом и државним тужиоцем као велеиздајник, или *анексију* сједињене Босне и Херцеговине, па богме по томе — да јужно словенство не остане *потргано у четверо* — и Србије и Црне Горе с овом монархијом, односно са Хрватском, Славонијом, Далмацијом, можда и Крањском, Истријом, и деловима Бачке и Баната. Наравно, ово исповедати било би *комотније, и безопасније*, ма и мање корисније по „јужно словинство.“

Пре свега Полит је само о *измешаној* Бачкој и Банату *аподиктично* говорио, за Србе је у тројној краљевини казао, да воде једну земаљску политику са Хрватима, а за Хрвате је рекао: *да није чуо* да они *гравитују* преко, разуме се тако, да се одцепе од ове монархије.

Ту је дакле оставио Хрватима, *да се они у томе реше.* Полит и Србин дакле ту недолази са собом у опреку. Истина Полит је рекао: да ни то није чуо, да се више образовани народи анексују мање образованим, и по томе је судио „апетит“ Хрвата, али све да оставимо на страну, како стоји са упоређењем образовања Србије и н. пр. Хрватске, оно ђаволани у бечким новинама рекоше: да баш више образовани теже за сједињењем са мање образованим да владају овима. Питање је дакле, не би ли Хрвати, кад би *добили* снаге, *делом* побиди хипотезу Политову.

Но шалу на страну, питамо ми: зар се источно питање не може по „јужно словинство“ корисно решити и без анексије Хрватске и т, д. тамо, или Босне, Херцеговине, Србије и Црне Горе овамо?

Не би ли и по овострано „јужно словинство“ морално, културно, па и политично користило, кад би на истоку ускрсле самосталне хришћанске и славенске државе: српска и бугарска?

Именито што се тиче хрватско-српског племена, три би дела: Србија, Босна с Херцеговином, Црна Гора с временом уједињења била? Незнамо, како броји „Обзор“ то „четверо“, али сво јесу у самој овој монархији Срби и Хрвати на *четворо* потргано: у Далмацији, Хрватско-Славонској, у крајишкој области, Угарској, да и не споменемо Словене у Аустрији опет на четворо потргане. Настојмо колико до нас стоји, о сједињењу нашег народа с оне стране, па ће отуда и по остало „јужно словинство“ бити и посредне и непосредне користи. Нека се реши *источно* питање корисно по „јужно-источно словинство,“ па ће и за „јужно словинство“ боље бити. Иначе ћемо укрстив оба питања једно другим парализовати, као што је досад са разним и *упрштеним* тежњама Србаља и Хрвата било.

„Обзор“ вели: било би можда у интересу монархије, да њезиним равнањем и суделовањем исток задобије културно лице.

Ми ћемо да верујемо, да би то било не можда него јамачно у интересу монархије, али *монархија* су данас: Немци, и Мађари. Питање је: какво би било то *културно лице истока*? Тежко да би било славенско, или „јужно словинско.“ Ево двадесет милијона Славена у Аустро-Угарској, и то великим делом здраво културни, имућни, и храбри Славена немогу да дођу до *„словенског културног лица“* — шта ли ће ту привредити и поправити још који милијон јадне сиротиње раје?

С овим смо одговорили и на другу тачку „Обзорову.“ „Ако је истина, вели „Обзор“ да мање просвећени народи, по речима Политовим, теже за више просвећенима, а *не обратно*, зашто се диже вика из Политова табора, кад ми светујемо, нека би Босна и Херцеговина сада раје тежила више просветљеној Хрватској, него мање просветљеној Србији!“

Из више разлога, од који је један и „Обзор“ навео. Јер би аустро-угарско „јужно-словинство,“ коме ни по „Обзору“ не би Србија и Црна Гора припадале, опет остало *потргано*; јер по нашем мишљењу Србија стоји на вишем политично-културном ступњу, и напоследку, што је за себе једино довољно: јер Хрватска *није своја*, није слободна, самостална! нити би то постала присаједињењем Босне и Херцеговине.

Бечке и пештанске новине донеше телеграме о „Обзоровим“ опазкама на Политову интерпелацију. Овима ништа у рачун не иде, ништа тако радост не чини, као кад „народносни“ посланици међу собом, или кад Хрвати Србе побијају. Буд хрватски посланици што не могу, што неће да другим народностима у уг. сабору буду од какве посредне користи, као што би бар при адреским и другим заједничкима дебатама могли и требали бити, они их и неостављају на миру, него им у својим листовима још одмажу. Можда ова тактика спада међу „варање Мађара,“ као што је један посланик и делегат хрватски, а можда и писац чланка о „Политовој интерпелацији,“ позивајући другог неког Хрвата делегата из Загреба у Пешту на Деаков погреб, на питање; а шта ћемо тамо? рекао *„да варамо* Мађаре.“ Али већ је дотични дао одговор: „нека се чувају, да варајући Мађаре себе не преваре, као што су се већ преварили,“ а ми додајемо: нека „Обзор“ својима стварима „вара Мађаре,“ колико га воља, али нека се окане вражкога посла: да то чини на рачун коже и доброг имена Србаља посланика на уг. сабору.

СРПСКИ УСТАНАК У ТУРСКОЈ.

Из под Динаре 20 јануара. Када сам вам прошасте јесени пророковао да ће се између Лиевна и Биача породити устанак нијесам вас преварио, и ако устанак није се породио у оној оширности у којим сам вам ја пророковао, али ипак породио се је.

После устанка у Тишковцу, скоро наступивша зима, мали број усташа и оскудица срествах узрок су да се је она доба о чети Голуба Бабића мало што чуло, зашто је она мало што радила, а мало и могла радити, те је за то дописник из под Динаре мучио, сад је све другчије: зима се примиче крају. чета се је прилично умножила и множи се сваки дан, а србства се је нешто набавило, те ће скоро бити окршаја, и ја ћу ако Бог да, јављати побједу за побједом.

Да је какав странац дошо прошле године међу овај народ и почео му говорити о устанку па да дође сад те да му почме о истој ствари говорити он би јамачно сим себи рекао: та ово није онај лањски народ, Лане каде би човек почео говорити људима: устајте они би се забекнули и гледали без ишта одговорити данас пак досадише питајући: хоћемоли, ми даље чекати неможемо. Расположење је доклен таково у народу да ће се на овим странама моћи чудеса учинити, ако се само браћа пожуре притећи у помоћ са нужнум срествима. Оволико нека вам је за данас доста.

Ерцег-Нови 4 (28) фебруара 1876, Данас је овђе дошао барон Родић са Цетиња. Он је нарочито одправљен из Беча да преговара бјегунце Херцеговачке да се враћају својијем кућама. Као да незнаду у Бечу да јадни бјегунци немају кућа?! Још рече барон Родић да влада аустријска неће давати помоћи пребјеглијех, него до вршетка овог мјесеца, а кашње нека се сваки сели од куда је и дошао. Турска влада да ће раји уз добре реформе и остало све што треба док опорави своје изгубљено добро. Красне ријечи, лијепа обећања. Али жалосна раја сита турскијех обећања, каже да ће прије сви изгинути него се турцима на милост предавати. Зна раја како је Турчин и до саде обећања вршио, зна она како турчин је немилице послије сваке побуне рају гњавио, па још довикивао: „нека ти саде крсту, каури помогну“: Памти раја сва зла. бједе, невоље и муке, што је морала сносити и од најгорег балије турског, па још више пута и на очиглед консула велесила. које данас исто обећају, као о трагу 20—30 година. Раја више невјерује никоме, за то је и одлучила или слобода или смрт.

Доиста види се по свему да је раја овог пута одлучила, или сви изгинути, или стреси са себе јарам турски. Најпростијег Херцеговца запитај: хоћеш ли, побратима, саде својој кући, кад ти султан обећава све као и правом турчину? Сваки ће ти одговорити: доста су нас варали обећањима, па овог пута нећемо више вјеровати, доста кад знамо да су обећања турска, или њихових пријатеља. Кад овако мисли сваки херцеговац, онда стално може се рећи да од реформа неће бити ништа, него тек саде да ће настати крвави бојеви, као што ћете до који дан чути око Горанског и Дуге, војске су пошле тамо да дочекају турке,

Изгледа пак да и сама турска невјерује својијем реформама, јер готово свако осам дана довози нову војску из Цариграда, те преко клека пуни Херцеговину.

Добри знаци, ако буде среће те се Срби овог пута сложе! Сад кад пригреје да ако се размрзне стара крв нове Шумадије.

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

„Реформа“ шузелкина доноси овај предлог за умирење Босне и Херцеговине:

„Много се разметало са преформама грофа Андрашије, које би имале да у Турској нормално и подношљиво стање уведу. Кад се с овим реформама дотле дошло, да своју практичну вредност покажу, мислим, да ће бити време запитати се: Какве ће резултате дипломација с андрашијиним реформама постићи? Одговор ће бити негативан, ма с којег гледишта на ово питање одговора дали.

Цел ових реформа је, да се у Турској поврати мир и ред. Али се правио рачун без бирташа; јер ни једна странка бораца неће да усвоји све реформе. За доказ овоме нека служи чињеница да су босански Турци изјавили се противу преформа; јер им, као што они кажу, ове њихова прадедовска права љуто повређују. Хришћани их опет за то не примају, јер су уверени, да се но могу извести. Обе странке их дакле одључно одбацују. А кад би се силом уваљале, онда би тек настао неред и немир, јер би и хришћани и Турци оружаном руком противили се. Шта би отуд настало, може свако увидети, политика грофа Андрашије ће дакле насести.

Може бити да има политичара, који имају потајних планова у обзиру будућности турске државе. Ови се сада у потају смеју, што им је испало за руком, да задобију времена приправљањем реформских предлога. Они по свој прилици мисле, да је ово мудро удешено добијање времена за њих позитиван резултат реформске акције. Добијање времена пак увек проблематичне (загонетне) вредности. Доба које се добијањем времена назива, обично се на то употреби, да се учине нужне припреме, да се могућој незгоди на пут стане и да се на своју корист употреби. Кад пак пожар већ беснн и кад га силан вихор потпирује — долазио овај ма од које стране — то добијањем времена учињене припреме за цело неће дивњи елеменат (стихију) савладати. Какву вредност имају дакле у овом случају ове припреме?

Тако ствар стоји и у обзиру источног питања. Добитком времена није се још ништа позитивно добило. Ако се дакле и с овог гледишта посмотри реформска акција грофа Андрашије, то се и ту само негативан резултат постигао.

Шта ће дакле бити? Питање о целокупности турске државе, о задовољену хришћана и одржању општег мира дошло је сретно после реформске акције тамо, где је било и у лето прођашње године. Положај није мање опасан но што је био прошле године Можда је сад још опаснији. Устанак се може сада за кратко време много лакше но прошле године по целом балканском полуострву раширити. Опстанак турске државе био би изложен највећој опасности. То би по свој прилици донело интервенцију интересованих сила, откуда би „природним редом“ општа конфлаграција (општи рат) постала. Како да се то избегне?

Ако је заиста намера дипломације, да одржи целокупност турске државе, да стање хришћана заиста поправи и да општи мир осигура, то би се све само једним начином могло постићи. *Султан и дипломација би морали кнежевину Србију опуномоћити да измири турске и хришћанске интересе.*

Под овим измиреним разумемо ми, да земље, које су устале, дођу под управу српске владе. Тиме би оне у таки одношај дошле према порти, у каквом Србија сада стоји. Срби не би хтели а Турци не би могли томе се противити. Тако би се мир повратити целокупност турске и општи мир осигурати. Ово спајање споменутих земаља под условом плаћања данка изазвало би за цело код млађег српског нараштаја опозицију против „половне политике.“ Но та политика неби шкодила српском народу, а трибутарно уједињење данас би му врло користило.

Само би се тако могло спречити даље раширење немира на балканском полуотску и тиме нарушење општег мира. Ја сам тврдо уверен, да би Србија кадра била, да подпуно учини за доста тој мисији. То је једини пут, којим се може доћи до мира на истоку. Треба дакле тим путем поћи.

Уведење правилних одношаја на балканском полуотоку можда би повредило тајне интересе неких велесила. Зато ће висока дипломација с охолим смешењем одбацити горе речени начин, ма колико мудар и практичан да је, ако јој како до знања дође. Но нека буде! Ал' у том случају неби ништа друго преостало, него ил' са другим издањем реформске акције „времена добити“ — боље рећи — време прохарчити, ил' слободно пустити источно питање да тече својим путем, као што је то требало чинити у почетку роволуције у Турској. Ово се последње мора збити та пре, та после; јер што је суђено да се збуде, то не може ни која дипломатска акција уздражати.“

ИЗ УГАРСКОГ САБОРА.

Одговор Емила Траушенфелса на одговор министра правде Беле Перцела.

(Наставак.)

Емил Траушенфелс. Узимам врло озбиљно и с поштовањем изјаву од г. председника и потрудит ћу, колико је могуће, и одговорити. Замолио сам пажњу п. куће у тој ствари, да покажем особиту нарав закона о народностима те тако сам и слободан био заћи и у она времена. Но није нужно сасвим донде ићи. Сетимо се само, да је питање о народностима било главни предмет оних важних и знаменитих трактаћиа, које текоше ради постигнућа устава, у такој мери, да је исто питање у краљевом рескрипту од год. 1861, напомењено било: „За нужно држимо даље скупљене магнате (велможе) и заступнике позвати, да се лате таког законског нацрта услед иницијативе од стране или краљ, предлога или од стране земаљског сабора, који би народна права простор ових становника немађарског језика како у погледу развитка народности и језика, тако и у погледу администрације јасно формулирано садржао. Фрања Деак одговорио је у свом знаменитом одговору: „Знамо ми, да је све већма развијајући се народни осећај вредан пажње и да се тај неда старом мером прошлих времена и старих закона мерити. Нећемо напустити. да становници не мађарског језика такођер буду грађани Мађарске и ми ћемо искреном готовошћу, све оно, што њиов и општи интерес захтева законом осигурати. Шта више кућа у нади да ће се сабор земаљски што пре попунити, поставило је поверенство, које ће да учини приправе, предложило се шта да се ради, и радњу поверенства већ и завршило.

Допустите ми на ново на оне се морам обратити, који су практично учествовали у свим рас-

---

ЛИСТАК.

АУСТРИЈА И ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ.

(Свршетак,)

„Може бити — али је Родић сада свакако на своме месту. Он је као Мамула православне вере, те му Бокељи и приморци срце задобијају. Цркви се под њиме поклања она брига, као што заслужује у овој земљи, међу овим људима.

За овим ђенералом говоре, да, при свој урођеној лукавости, која знаде да све на своју корист употреби, нема оног познавања људи, које уме да разликује међу опасним карактерима и безопасним лармацијама. Али је ова пресуда неправедна. Барон Родић чека само за свакога и га свашта своје време.

Аустријска влада ће морати у овој до сад јако запуштеној провинцији много рашчишћавати, повраћати, многе учињене погрешке поправљати, да би ублажила наклоност Бокеља и приморца к Русима, и то дуж обале од Дубровника па к југу, и да би у њима пробудила колику толико привржености к династији.

Ту могу само школе помоћи, али које друкчији учитељи руководе, а не намастирски и светски свештеници, као што се до сад чинило. Да има Хрватска и Славонија већи број ваљаних учитељских снага на расположењу, то би их требало преместити, јер оне су слободније, космополитскијим назорима приступније, па би досадањим не само ултранацијоналним (претеранонародних) него и Русима наклоњеним тежњама мушке омладине бар у најближој генерацији (келену) краја учиниле.

Влада мора православној богочасти већу пажњу поклањати.

Ако се буду подизале школе, друмови, православне цркве, то из Далмације може још бити провинција, која ће бити верна Аустрији, при свем том што су Бокељи Русима наклоњени, и што интелигентни Словени у осталој Далмацији имају великосрпских тежња. Али се овде мора државничком обазривошћу владати, да би се скоро непријатељски део становништва опет задобио, да би се тежње другог већег дела свеле на пут, који је Аустрији пријатељскији, а да се при свем том не увреди за Аустрију, за Далмацију врло важни елеменат: талијанско становништво.

Је ли садањи намесник кадар, да овај одвећ важни задатак реши? То ће показати будућност. Али је у овој провинцији толико грешено, да је само експериментисање (покушавање) од највеће опасности, јер овде се мора знати, за којом се цели иде, и морају се нужне поправне мере одмах предузети.

Барон Родић је свакако врло добар за садању ситуацију и оправдава наду, која је на њ полагана, да би се припомогло политици, која треба да Аустрији нове земље и народе придобије.

Намесници Мамула и Родић могли би приповедати, колико је депутација код њих било из Босне и Херцеговине и говорило: Моли, господине, твога господара, цара у Бечу, да нас прими, и босанска депутација је за цело у истој намери к цару дошла, али, да би поштедили осетљивост Турске, није примљена.

Вилајет Босна (Босна и Херцеговина) са 1060 четвероугаоних миља и са милијоном и двеста хиљада људи, око чијих се симпатија (наклоности) Србија и Црна Гора, Русија и Аустрија отимају, пала би последњој држави као зрео плод у крило — само кад би хтела пружити руку.

Херцеговина ја истина сиромашна земља, кроз коју се горе протежу. Али Босна је богата и има још неисцрпљену земљу и прастаре шуме. Само оскудица у комуникацији крива је, што шума трune — те је народ сиромашан поред свег изобиља.

Све ће се ово од једанпут променити, ако се ове провинције са својим богатим производима Аустрији приљубе, ако на Дунаву и на мору изласка добију, од којега су до сад само узаним али ради непроходности тешким горским потезима одељене биле.

Али и Далмација може само тако успевати ако добије залеђе. То је вилајет Босна.

Тада ће тек жељезничке линије поред обале и приключења од ове до пруга на Сави и Дунаву у трговинском и стратегичком обзиру велику важност задобити, коју у садањим приликама ни како нема.

Црна Гора са својом частољубивом државном поглавицом прави међу тим сплетке противу целог света, Противу Србије, јер јој ова одузима тамо доле првенство, које би сама хтела да преузме; противу Аустрије због тога, што је у рукама ове Котур и море. Котурски срез је од г. 1813, већ предмет најватренијих жеља владаоца црногорског Тадањи владика надао се да ће то задобити заузимањем цара Александра, и то у толико пре, што је од енглеског комодора Хоста кључеве Котора примио био.

Ма да је, као што је познато, Црна Гора новчанов евотом намирена, то Котор са својим лепим заливима јесте и остаје најмилија тежња Црногорског кнеза, па и уступање краја, који лежи западно од скадарског језера до Бојара са слободним бродељем на језеру, није довољна накнада за жељено, много знаменитије земљиште, јер обала нема овде стурна пристаништа, каквих Бока више имаде, а Црна Гора би добитком оког краја потпуно заокружена била, ту толико пре, када би се испунио сан о присаједињену Херцеговине,

Никица сања о велесилној политици, знајући какву неоцењиву вредност има море као средство сабраштаја, како за његове санове тако и као довозни друм за његову малу земљу са 80 четвероугаоних миља и 96,000 људи, која се даде са суха лако „цернирати“ и глађу заузети.

Ова малена, јадна земљица са својих 20,000 војника већ је често мир Јевропе у опасност доводила и пореметила. Тврдња цара Николе, да је била велика погрешка, што није Црна Гора Аустрији или Турској присаједињена, добија све веће важности.

Ако би бура настала, пре него Аустрија буде приправна, то ће свакако оба такмаца: Србија и Црна Гора ухватити се у коштац, а intra duos certantes tertius gaudet, у овом случају по свој прилици Русија.

Не да се порицати, да Аустрија не може тамо доле лако на крај изаћи, ако би хтела да за своју политику задобије разне ма и за једном цели тежеће странке.

Србија т. ј. њене намере имају силних присталица и у самој Аустрији. Милетић и другови у угарској Србији, омладина, и многе мере српске владе, које доказа дају о некој даровитости ове, задобили су и задобијају истој све више присталица. Али Србија још није и дуго неће бити приправна. Тежње су јој добре, нове установе слободоумне, влада је енергична, али средсреда, на коју би се толики народи, којима је култура потребна, наслонили, које би она водила и духовно оплодила — то Србија још дуго не може бити.

Аустрија нека се само чува, да се не упусти

правама опоменути их морам на онај посао и радњу, која се је зготовила, као што је Деак у својој адреси споменуо; је ли мање осигурана народностима радња поверенства, него закон, који је 1868 постао. Знам да више осигурава. Не намеравам пребацити сабору од год. 1868 да је in possessione мање осигурао; него extra possessionem али колико је осигурано то обећање то се морало одржати, то се преиначити несме, сме само у једном правцу т. ј. у правцу да се препоне које остоје против развитка народности у будуће угладе. Али иначе не.

Сетићете се господо заступ., да су и они заступници мање наклони били покрај распространивању мађар. језика гласати као и сад, али слободно ми буди позвати се на председника онда владајуће странке, чији је спомен недавно законом санкционират, Фрањо Деак беше то, који издаде лозинку, „не треба захтеве посматрати, него границу коју за правичну и праведну познајемо. Зашто је морао за правичну и праведну познајемо. Зашто је морао то чинити? Зашто се је морао на то се позивати? П. кућо! Зато, јер је реч била о питању народносном, те тако особито је већина мађарског језика била у том положају, да одлучује о правима других народности. Тиме је хтео Фр. Деак опоменути огромну већину заступника мађ. језика на noblesse oblige. Зна то пошт. кућа да изборни закон носи собом, носи да се оном племству ако су сасвим и без имања овековечи изборно право, који су 1872. у коју висту изборну увршћени. То је проузроковало тако огромну већину. Нећу критизирати, већ само напоменути узрок noblesse oblige-а. Овај закон на основу којег је на пр. у Ердељу 65% као што је Карло Фабрицијус пре доказао, чини онај део, који на основу племства дошли у смету, овај изборни закон проузроковао је да сто таком већином овде репресантовани. (Противусловље.) Не поднашам под критику него сам само навео, да вас опоменем на noblesse oblige. Буди ми допуштено по који део преговора од 1851, год. навести за доказ, да се декоји закон кроз које време несме изменути. Тако н. пр. натласило је његово величанство у 61 рескрипту, да ће сматрати урбаријалии десетак и пидалне дугове постојећи, на што је одговорио Фр. Деак: Верујемо, да Ваше Величанство то оће, а ми уверени смо, да неби хотимице иначе могуће било, јер је увек опасно силом одузети права која су већ народу дата, већ и за то, јер они исти привилегирани редови, који су закон стварали, неби се задовољили тиме да се народу права окрње и не би се нашао нико у мађарској аристократији, који би знао тако заборавити истину, најсветије грађанске дужности и поштење, да оне повластице, којих се је једанпут одрекао, па и услед највише одлуке опет заузме и да готов буде примити и пристати уз старо стање, које је истина за њега материјално пробитачније, али га тим већма морално жигоше живио!“ (Живио.)

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

Из Босне 22 фебруара 1876. Кад је највећи вршак српско одушевлење за својим ослобођењем а устаничко огорчење против Турчина крвопије и петстогодишњег мучитеља свога постигло, онда говорити о амнестији турској и о предаји нашој, граничи с бесбоштвом: то је ругати се с највећом људском и хришћанском светињом!

Амнестија и Турчин! Прије би се од у рој претворити могао, него да Турчин не мисли на освету крсту-рајн, који се усуди дићи осветничко оружије противу њега-свога зликовца — господара, од петстотина година.

Кад би се сав свјет од једног противу нас окренуо и онако као Андрашије огорчио, ми нити и тадај. нити би могли нити смјели предати се на милост Султанову и ослонити на његову амнестију.

До свега нам је прије него ли до помисли да се живи више икада Султану и његовим пашама предајемо. А слободно је свакоме мислити и говорити како оће.

Ми нијесмо *никад* мање повода и узрока имали мислити о попуштању и узмицању него ли данас. А наказа-баба „Босне“ видиће како је устанак легао, и на који су начин сви „бунтовници“ истребљени и растерани.

Значило би себе срамотити, кад би се успоредили с крштеним и некрштеним турцима, па стали, да се правдамо пред њима и све њнове срамне и подле лажи опровргамо.

Нити нам је стало оћели Родић опет у Далмацију и Молинарије у Хрватску. Почитујемо ове мужеве, али се небојимо ничије претње.

Није мудра нити практична политика она, која нас нагони на вјечно мрзило и презирање, на мјесто вјечите захвалности и љубави.

Јели коме до вратоломне шале и игре ено му поља: наше је узтрајати у светој борби: *или док нас јодног тече или док се коначно не ослободимо и с браћом у кнежевина српским не сјединимо.*

Они који мисле, да неће Србија и Црна Гора сад ратовати, велимо „варасе се“ Или сад Србија и Цана Гора *морају* ратовати или подписати најсрамнију пресуду, не само своје, него свега Српства, смрти.

А то могу ли?

Нама није до никога. Сваки нек уређује своје ствари како зна и може. Нико се не смилова на наше петстогодишње робовање, никог срце не заболи за јаде наше. Нити смо у стању да коме прјетимо, нити да нашкодимо, него, или себе ископати, или се свог петстогодишњег крвника и мучитеља за увјек ослободити.

Па за то прикупљање Аустријске војске не разумјемо. А знамо да *нигдје* сувезника нема. Колико је пак Бизмарк увјерен о побједи своје политике — која буди узгред речено, сада и у ово вријеме нама ни најмање погибна није — доста је сјетити, да Штајна у Петроград шаље у Беч, нулу по свему, осим што је можда најбогатији човјек у њемачкој.

Како још не долази опредјелени присједниик ексекутовних реформа, и како још не пуштају Али пашу из Мостара, тако вам се још ништа нити јавити може о томе. Колико Турци мисле о реформама најбоље посвједочавају са ајдучким и фолетичним дјенима, које се једва памте. Сад су почели и оне глобити и гулити, с којим се шиљор дјелили, и одговор учинили, да им јадну војску приране, које међу тим на све стране бјеши и зла чини.

Ово је све онда, кад Андрашије отказује помоћ нашој сиротињи и нас наговора, да у гроб смрти и ропства улазимо!

Чудна лоћика, мудра политика, достојна великог мацара!

Из Сомбора. (*На протест три сомборска свећеника*) Поводом протеста од стране г. проте сомборског Ђ. Бранковића, и његових супароха Јована Момировића и Данила Поповића, са изузетком г; Димитрија Поповића, што изађе ових дана у „Застави“ против закључка црквене општине у погледу регулисања свештеничке плате у смислу и по пропису вис. решкрипта од 10 августа 1868 год. премда нико други неби био надлежан за сузбијање тога протеста до сама црквена општина у обрану свога закључка држим ипак у унтересу истине, да је нужно да неколико редака у „Заставу“ о томе предмету уђу, да неби јавно мнење на странпутицу отишло у суђењу тобоже незаконитости, какву свештенички просвјед подмеће општини, а тиме и члановима општинским.

Црквена општина закључком својим одредила је по пропису највећег решкрипта г. проти Бранковићу плату у име бира и штоле 1000 фор. као у први разред спадајућем пароху; г. Димитрију Поповићу 800 фор. као II. разреда пароху, а свештеницима Данилу Поповићу и Јовану Момировићу по 700 фор. као у III. разред спадајућима. —

Осим тога на две цркве, као две парохије долази две сесије земље, које општина у нарави неимајући, дала је одплату од 600 фор. да оба пароха и оба друга свештеника међу собом равно поделе. Напоследак општина даде г. проти као I пароху станарину од 300 фор. а г. Димитрију Поповићу као II пароху станарину од 200 фор.

Напоследак, придаде се г. проти таковом плата од 4% од укупна парохијала.

Више по најв. кр. решкрипту двојици паросима и двојици свештеницима и неприпада. Што се пак тиче петог свештеника у вис. решкрипту означеног, то ће општина у своје време наредити.

У протесту нема конкретне жалбе, него само позива на § §. најв. решкрипта, пак није могуће разумети, које и какве су то штете повреде и насиља, што сомборци извршише на својим духовним пастирима. Какву је цел имао тај протест, чисто се даде погодити, кад на дну њега читамо, да је наперен против извађана закључка, јер је закључком забрањено г. проти и његовим духовним друговима од народа штоле § 17 I В. вис. решкриптом укинуте побирати т. ј. за сарањивање, крштење, венчање и т. д. као што је то досад рађено, Пак отуд је та туга и жалост. На овај ће протест остати без успеха, јер народ неда више штоле, а ако се ова почне истезати, наће се и том лека. Али протести неодустављају извађање закључка на највишем решкрипту основаном; та то стоји и у § 27 73 највишег патента, који ваља да је свештенству највећма познат, који гласи овако „Ограде улазе у записник без сваких правних посљедица“.

Црквена општина није протопресвитерском помоћнику, кога г. прота никад није држао, а за њега је плату побирао, тела да одреди плату. Још стара општина закључила је од 29 марта 1869 г. да се од Сомбора два ђакона један за протиног спомоћника произведе. Зашто је исти закључак код пр. конзисторије непроизведен остао то ће г. прота најбоље знати. Ма да је заото му плата текла. По општина ово је држала и даље по § 23 да није дужна тог протиног помоћника, када би га и било сама плаћати, већ све општине протопресвитерата уједно, онако исто, као што све општине плаћају г. проту, као таковог.

У осталом, де неби онај остао без одговора, који би запитао одкуд та распра наједанпут у Сомбору, ево му га:

Општина је имала од 1870 год. *привремену* погодбу са својима свештеницима, по којој је давала већу плату г. г. свештеницима, него што им по најв. решкрипту припада, као г. проти у свему 1800 ф. и $1\frac{1}{2}$ парохије, осталој г. свештеницима 1000 ф. и допустила им је да опет велику штолу купе. Која је најв. решкриптом укинута. Давала је г. оцу проти станарину, само није дала г. Димитрију Поповићу. услед поновљених погодаба. Истина да г. Димитрије Поповић већ год. 1871 није пристао на погодбу и тражио је да се решкриптално наплаћује ал је општина држала, да може ту погодбу одржати, кад већина пароха хоће. Но г. Д. Поповић купио је по погодби штолу, и примао је плату пет година, и опет тужи општину, да му по решкрипту дугује станарину за 4 год. 800 ф. који је новац, путем сврхе по заповести вис. министарства, општина морала исплатити. Тако по погодби овај парох уживаше све, и опет изигра општину, јер као што у прев. решкрипту у §. 33 стоји да постојећи уговори не важе; а не стоји ни да је слободно нове правити; а као што се општина са тужбом г. Д. Поповића уверила, јер је сама адм. власт дала министарску одлуку извршити, ма да би требала да чува нашу автономију, шта је на то знала општина радити, него се вратити на земљиште закона.

Даље, пошто је народ почео јако роптати против огромне штоле, и под теретом падати, а сам такав начин наплате, почео је деморализовати народ, јер свештеник нехтеде венчати без наплате, па се у сомбору заредило ускакивање, те невенчани живе; а бивало је шкандала, јер један од подписаних пароха истерао је сватове из цркве, који су дошли на венчање. јер ћувегија неимаде још 2 ф. да плати, и тако му околни трговци на пијаци дадоше, да отклоне саблази.

То је новоизабрана ова општина. са својим наступањем, *не самовољно*, као што у изјави 22 свештеници кажу, већ вољом и то једнодушном вољом народа закључила, да стане на законо земљиште, с ког га никаква сила с гурати неможе. И то не као што г г. свештеници у изјави неистинито веле супротно § 14 В. I. већ баш у хатар тог параграфа. јер је патентом урађено, да се сиромаш заклони, и јер је народу оваком наплатом неприлика уклоњена, осим тога му и неколико хиљада у шпагу остало, а није тим ни гг. свештеницима велики уштрб учињен, јер ја држим да је доста, кад се овако затечени пароси, пошто по § 31. установљену плату међу собом деле, са 950 ф. за њихов духовни рад награде, и кад им законом прописана штола 2.300 ф. још донесе, и кад старији свештеници станарину добију а прота свој додатак. —

Дали је пак општина неки трећи начин наплате, а не решкриптуални увела, то ће претпостављена власт исказати. Ова општина жели се непоколебиво закона држати, само се једно чудим да су се господа свештеници заборавили тако, те и пре решења више власти они досудише, да су исваћању тог закључка противни, те га ништавим проглашују. Смешно и чудно. У стварије тако и урађено. У великој цркви, није исти општински закључак г. прота обнародовати дао; а у малој цркви обнародовао га је г. Д. Поповић.

А са школом како стојимо?...

Ваљда и овде важи оно: „Бери док можеш а хоћели на народ то зао моралан утисак учинити, то не знам, чија је дужност да пази. Али она народна пословица стоји као вечна истина: „Како ко ради онако му и бива“. Неби згорег било дубље мислити о тој народовој филозофији.

Један општинар.

НОВИ САД 1 марта. Вода је овде ноћас за један палац опала. Од јутрос нити опада нити долази, сада износи 22 стопе и 6 палаца над нулом.

НОВИЈЕ.

Из *Беча* се јавља званично да је барон Родић извештај поднео, да ни наговарање ни обећавање новаца не може бегунце да на повратак приволи.

у сплеткарије, на које би је навела Русија. Најновије плетке Игњатијева дају нам очигледна доказа о тежњи, да се Аустрији сав одијум (мржња) — Русији пак плодови акције даду, која би првој држави сву тако нужну симпатију турских па и својих југословена одузела.

Кнез Никица, енергичан и пустолован карактер, човек великог частољубља, са свим одан Русији, када би имао већу силу увек би према Аустрији непријатељски се показивао. Он има шта више у Србији и међу аустријским Србима врло велику странку, а то с тога, шта је заузет за акцију и што тежњама српског народа не ставља препреке, но би их, шта више може, подупирао. да би своју безграничну сујету задовољио. Ако би га снашла каква мала несрећа, на коју он, имајући Русију за леђима, ни не мисли, остала би му цетињска владалачка столица у резерви, био би опет кнез.

Са Миланом Обреновићем не стоји ствар тако.

Овај нема само да се бори противу турских сплетака, противу народне акцијоне странке и странке никицине, него и противу карађорђевићеве, која још једнако постоји, он мора да пре свега и то уз руковођење оних људи, које му одношају намећу, своје место утврђује.

Милан ће благодарно признати, ако га одрже на престолу, ма да га срце непрестано вуче у Париз, место васпитања и, може бити, и прогонства му.

Милан се дакле мора и из горе наведених разлога одржати, *ма да Аустрија треба да све и сва употреби, да земљи одузме ону важност, коју она има код велике странке у југословенским провинцијама Аустрије и Турске.* Ово је, као што смо доказали, лако могуће, ако приправна Аустрија руковођење југословенског покрета у своје руке узме, ако овоме буде предњачила.

У осталим словенским земљама Аустрије политичке прилике су се бар толико поправиле да:

у *Чешкој* младочешка странка све више земљишта задобија, и да народ почиње да све апсурднијом налази политику уздржања, које се држе вођи му Ригер и Палацки, и да све више учествује у заједничким пословима;

да *аустријски Пољаци* почињу да разуму и уваже беседу Земјалковског, о кога родољубљу нико не сумња; да они почињу напуштати своје сањарије и ићи за практичнијим целима и грађанском сталежу, који је до сад скоро са свим пренебрегаван, као главном живљу сваке државе ону пажњу поклањати, коју исти заслужује. Пољаци и Рушњаци истина да се сваком приликом тару и не дају једно другом до закључка доћи, али и то ће престати, чим Земјалковски онако енергички поступи, као што је не давно говорио, што ће свакако бити. Међу тим влада чини што може, да Рушњацима уварда слабу страну. Бар се чине припреме, да се свештенство, које дабогме државо стоји од стране државе боље наплаћује, дикле се почиње са једним од најглавнијих агитацијоних средстава, да се русодмлске (Русији пријатељске) тежње замене таким, које би биле Аустрији наклоњене.

Још неколико година мира и ми ћемо моћи отпочети своју акцију у са свим задовољеним земљама, јер тада ће већим делом нестати из наших провинција оне симпатије према Русији, која је силан чинилац у Руском рачуну, силно олакшавајуће средство за остваравање свесловенске идеје.

Наш се програм даје овако обележити.

1. Опширно, на разумном и справедљивом темељу постигнуто поравнање са угарском крупом.

Докле се ово трајно не постигне, везане су руке целокупној монармију, те не може предузети ни какву самосталну акцију.

Шта вреди Аустро-Угарској заједнички министар спољних послова, заједнички министар војске, буџет за заједничке издатке, ако од воље Мађара зависи, да пасивношћу, ускраћивањем финансијалних и војних спомоћних извора сваку акцију у право немегућом направе.

2. Успостављање „старе тројне краљевине“ из већ пре наведених разлога и као преходницу.

3. Оне акције, која се мора означити као задатак Аустрије у њеном најрођенијем интересу.

Аустрија мора предњачити југословенском покрету, не само ради земље, коју би задобили; но само ради тога, да би свесловенском тежњу Русије дељењем Словена на пут стала; не само ради тога, да тако велики део својих земаља и народа задовољи, него и да би равнотежу одржати могла према претећој превласти Мађара.

Да богме да није пријатан задатак народе Турске задобити за немачку културу (образованост) и тешкоће су очевидне, које би Аустрија имала да савлађује. Али ове земље имају лепу будућност, и кад би сви тако мислили, као што се чује са свију страна — што показује слабо поуздање у своју снагу и оскудицу увиђавности — то ми не би седели често на каменитом земљишту под сенком оних дрва, која су наши оцеви, наши преци за нас насадили.

4. Ради ове акције, које ће Аустрију изнутра и с поља оснажити, требамо ми савеза Немачке.

Аустрија мора остати Немцима пријатељ, да би могла постати већи пријатељ Словенима него што је до сад била.

Аустрија мора пристајати уз Немачку, јер иначе ће бити у опасности, да јој ова и Русија буду противнице, којој последној на најосетљиви начин планове будућности квари.

С Русијом савез склопити, значи одречи се свију овим планова. Аустрија и Русија су по своме положају и по својим тежњама непријатељски суседи. Тројецарски савез заклања истина пукотине, ал их не може да закрпи. Ове ће опет на видик изаћи, чим источно питање на дневни ред дође. Докле се ово на један или на други начин не реши, не може се рачунати на тајно пријатељство између ове обе силе.

Аустрија треба Немачку исто тако као што ће ова суседну помоћ Аустрије — можда скоро потребовати. Немачка пак мора потпомагати тежње Аустрије, да се утврди на балканском полуострву јер Аустрија не само себи, него целој Немачкој трговину на исток отвара. Немачка не би само постигла трговинско-политичке цели од велике важности, кад би Аустрију у намери подупирала, него и културне, јер би Русији сметала, да велики део Јевропе одузме култури.

Задаци и тежне Аустрије и Немачке јесу према тежинама Русије у Јевропи — претпостављајући неку увиђавност државника им — за увек спојене.

Обе државе имају светско-историјску мисију: да исток отворе култури Јевропе.

Русија прети будућности Јевропе уједињенем свију Словена, а то је 120 милијона људи, који би једном миту покоравалисе.

Ову претежност не може допустити ни једна јевропска држава, која и оде снаге у себи осећа, да се противи овој владавини.

Опстанак Аустрије је нужда Јевропе, и то тако значајна, да би морали стварати, кад не би постајала.

Тежња Русије мењају стање Аустрије, шта више доводу сумњу цело биће ове државе.

Неке поглавице моле за аустријску војничку пратњу зарад обране од турског насиља. Ова молба је одбијена али се шаљу новци. У целом је до сад послано 1,050.000 фор.

— Из *Париза* јављају, да је министарство овако састављено: Дифор, потпредседник и за правду, Рикар за унутарње, Деказ за спољне послове, Цисе за рат, Гуришон за флоту, Се за финанцију, Кристофи за послове, Тесеран за земљеделство, и Вадинтон за наставу.

— По брзојаву из *Задра* добио је барон Родић телеграфски налог од грофа Андрашије, да опет иде на јужну границу; он ће у Метковићу састати се са турским намесником.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Будим-Пешта, 27 фебр. (10 мар,)

Пшенице пролетње продано је 2500 м. ц. по ф. 10. 27, 5000 м. ц, по фр. 10. 30 и 2500 м. ц. банатски.

Кукуруза за мај-јуни по ф. 5 93.

СТАЊЕ ВОДЕ.

Будим-Пешта 28 фебр 10 (марта) 7· 32 мет. пр. 0, опада.

Пожун, 27 фебр. (10. мар.) 5. 80 м. пр. 0, опада,

Земун, 27. фебр, (10. мар. 60 м. пр. 0, долази.

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

на херцеговачко-босанску сиротињу и нејач.

КИКИНДА.

Г. Јован Пачу 40 ф.

ПЕРЛЕЗ.

Послао г. Марко Радосављевић парох скупљени о једној забави 16 фор.

ВРШАЦ.

Г. Александар Стојадиновић конзист, бележник 2 фор, Гђа Рахила Ковачевић 6 кошуља и шарпије.

ПЕТРОВО СЕЛО (у Бачкој.)

Скупила гђа Елисавета Стакић у сватови овдашњег житеља Саве Милинковог ковача; Г. г. Елисавета Стакић 50 н. Христина Ракић удова Поповић 50 н. Св. Стакић 1 ф. П. Милинков 1 ф. Сава Милинков буренце 20 н. Милош Милинков 50 н. Никола Милинков 10 н. Лука Милинков 20 н. Вељко Завишић (томашев) 30 н. Војин Милинков 10 н. Јеца Милинков 20 н. Сава Милинков домаћин 20 н. Грујa Милинков 20 н. Паво Милинков 20 н. Коста Гаић 20 н. Андрија Балубџић 20 н. Миладин Прерадов 20 н. Свега 5 ф. 82 н

СИРИГ.

Скупнјо у друштву г. Ђура Пејин: Г. г. Ђура Пејин 1 ф. Никола Ђорђевић 1 ф. Јова Пејин 1 ф. Јеца Пејин 50 н. Петар Давидовац 50 н. Ћира Неделковић 50 н. Орестија Белеслин 20 н. Лука Белеслин 20 н. Драга Белеслин 20 н. Дафина Пејина 20 н. Ана Бакашка 20 н. Андрија Протић 40 н. Ђока Беланчић 40 н. Свеги 6фор. 30 н.

У Новом Саду 1. марта 1876.

КОРНЕЛ ЈОВАНОВИЋ.

МАРТОНОШ.

Скупио г. Ђена Вучић. Тоша Петаковић, Тима Крстеканић и Младен Бакалић млађи. Г. Г. Катица пл. Јеремић 3 ф. Марија Јеремић 1 ф. Евица пл. Јеремић 4 ф. Тоша пл. Еремић 5 ф. Милош пл. Јеремић 3 ф. Младен пл. Јеремић 1 ф. Младен Бакалић старији 1 ф. Кристина Вучић 3 ф. Јован Милић парох 2 ф. Петар Петровић парох 5 ф. Лаза Мучалов 10 ф. Ђено Вучић 2 ф. Макса Којић 50 н. Паво Вуков 1 ф. Јова Вуков 1 ф. Ката Лунг 40 н. Данко Бајанов 1 ф. Јоца Петрић 50 н. Јоца Тодоровић 20 н. Дамјан Добрички 1 ф. Јаша Чонградац 1 ф. Макра Чонградац 20 н. Штева Добрички Лоћин 50 н. Живан Јеремић 2 ф. Никола Матић 1 ф Гига Матић 40 н. Моја Бакалић 1 ф. Лаза Грубанов 40 н. Штева Марић 50 н. Маца пл. Јеремић 1 ф. Аксентија Величков 50 н. Стеван Панајотовић 10 н. Јелена пл. Јеремић 50 н. Наста Терзин 10 н. Ката Малетина 10 н. Јуста пл. Јеремић 50 н. Михајло Тодоровић 20 н. Сима Бабин 40 н. Арсен Маринков 1 ф. Васа Петрић кројач 10 н. Воин Терзин 10 н. Риста Дураков 20 н. Теша Добричка 1 ф. Велимир Терзин 10 н. Велимир Јозанов 10 н. Кузман Ракин 10 н. Ката Добричка 60 н. Даша Ракин 20 в. Текла Бајанова 2 ф. Стеван Бајанов 1 ф. Стеван Дураков 1 ф. Мита Милинов 2 ф. Пера Величков 50 н. Никола Бранков 50 н. Пера Ћосић 10 н. Јевта Бакалић 50 н Воин Бакалић 1 ф. Ковинка Бакалић рођ Лишић 50 н. Мана Вучић 1 ф. Сима Бандин мл. 20 н. Милош Бајанов 1 ф. Кристина Бајанов 1 ф Милош Петрићев 1 ф. 50 н. Светозар Баић учитељ Фалински 50 н. Милка Крстеканић 20 н. Влада Бандин 10 н. Ракила Петрићева 20 н. Рада Зозук 40 н. Ђура Јеремић ст. 1 ф. Милош Грубанов 90 н. Милош Јеремић Тошин за новац у чесници 50 н. Ђурица Лишић 1 ф. Тоша Петаковић 1 ф. Данило Рајић 1 ф. Ђула Лишић 20 н. Милутин Добрички 50 н. Милош Терзин 20 н· Милош Лишић 2 ф. Јоца Чонградац 20 н. Мишко Вуков 30 н. Младен и Силта Лишић 1 ф Аркадија Терзин 50 н. Никола Јозанов 30 н Шандор Божић 30 н. Гавра Добрички 40 н. Мита Добрички 1 ф Мита Лунг 1 ф. Ђула Бакалић 50 н. Алекса Бандин 1 ф, Маргита Бандина 1 ф. Јоца Живанов 50 н. Ђурица Моцић 20 и. Ђула Пецина 1 ф. Иса Крстеканић 1 ф. Рада Крстеканић 1 ф. Глиша Бандин 1 ф. Ранко Крстеканић 50 н. Милош Жарков 50 н. Пера Пецијин 1 ф. Кузман Увалић 1 ф. Паја Пакашки 10 н Стева Стојановић 1 ф. Ђука Бакалић 50 н. Ђука Ракин 20 н. Сима Рајић 1 ф. 50 н. Гавра Малетин 1 ф. Гига Лишић 1 ф. Штева Гаврилов 1 ф. Ава Марков из Ђале 30 н, Пера Маринков стари 1 ф. Сока Величкова 20 н. Иса Јованац 20 н. Милан Вуков 1 ф. Алекса Рајић 40 н. Богдан Бандин 20 н. Тима Крстеканић 50 н. Стеван Бакалић 60 н. Младен Бакалић млађи 50 н. Јаша Ракин 30 н. Лекса Терзин 2 ф. Ненад Терзин 1 ф. Ранко Терзин 50 н. Ђура Терзин 50 н. Андрија Бакалић 60 н. Иса Петрић 30 н. Данило Вуков 50 н. Штева Вучић (Ђукин) 5 ф. Андрија Вучић 50 н. Аксентија Вучић 50 н. Катица Вучић из Аде 50 н. Стеван Добришки 2 фор. Сима Јанатов 50 н. Трива Марић 50 н. Влада пл. Јеремић 60 н. Глиша Живанов 80 н. Свега 126 фор.

У рани приложише: Тима Добрички 1 вику кукуруза, Љуба Крста 1/8 мер. кук, Сима Лунг 1/2 м. к. Пера Пецијин 1/8 м. жита, Андрија Пецијин 1/4 м. јечма, Кристина Пецијина 1/4 м. јечма, Аксентија Чонградац 1/4 м. кук. М, Марић 1/4 м. жита, Илија Марић 1/8 мешаније, Совра Марић 1/2 м. кук. Јоца Бакалић 1/8 жита, Пера Маринков мл. 1/8 м. кук. Гига Вучић 1/4 м. жита, Натка Вучић 1/4 мер. кук. Јаша Чонградац 1/4 м. кук. Ћира Тодоров 1/8 м. кук. Анка Јањатова 1/8 м. јечма, Сава Бакалић 1/2 м. жита, Гавра Малетин 1/4 м. кук. Вељко Лишић 1/4 мешаније, Пера Крњајски 1 сађурицу кукуруза, Јосим Лишић 1/8 м. кук. Сима Грубанов млађ. 1/4 м. кук. Рада Грубанов 1/2 м. кук. Сима Грубанов стар. 1/2 мер. жита, Јова Крстеканић 1/2 м, жита. За сву рану добивено је 30 ф. 37 н. О св. савском весељу у тасу скупио г. Тоша Петаковић учитељ 6 фор. 35 н. Горњи новчани прилози 126 ф. Свега 162 ф. 72 н.

Од ове своте плаћено је за послати у Рисан 50 кошуља, 29 гаћа, 14 пешкира, 1 чаршав, 3 кецељца, платна 11 метара и 12 марама 4 ф. 72 н. неком Херцеговцу 3 ф. за кола приликом купљења по салаши 3 ф. Свега 10 ф. 72 н. — Чист скупљени приход износи 152 фор.

Новчане прилоге, које овде по списку у нашем месту Мартоношу на босанско-херцеговачку нејач у суми од 152 ф. покуписмо посласмо у Рисан г. Алекси Ђеловићу 50 ф Јефти Гојковићу у Кастел-Нови 50 ф. и Стојану Угринићу у Стару Градишку 52 ф.

МЛАДЕН БАКАЛИЋ. ЂЕНА ВУЧИЋ.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Славни управљајући одбор народне читаонице у Пежеги предао ми је своту од 432 фор. 54 н. као чисти приход вечерње забаве приређене 12. јануара 1876. у Пожеги на корист босанских пребеглица смештених у подручју кр. поджупаније пожешке, затим 7 мерова кукуруза, по мерова граха и 2 акова вина које ће се уновчити.

Исказавши исти славни одбор у „Народним Новинама" бр. 22. од 28. јан. 1876. поближе тај приход, пак изразивши захвалу дотичним даровwhy ватељима као и одбору госпођа којих пожртвованим настојањем имаде се толико знатни успех захвалити, преостаје ми угодна дужност да истом славном одбору изразим најтоплију захвалу, што је благоизволио на моју дотичну замолницу одазвати се

Надаље сакупише у исту сврху те ми предадоше:

а) Госпођа Франьица супруга биљежника обћине плетерничке Ватрослава Мартинића сакупљену у обћини плетерничкој своту од 29 ф. 5 н. 11 и по мерова жита. 6 мерова кукуруза у зрну. 4 и по мерова кукуруза у клипови, 3 мерова граха.

б) поглаварство обћине бегтешке сакупљену у обћини бегтешкој своту од 16 ф. 60 н. а. вр.

в) г. перовођа кр. поджупаније пожешке Ђоко Јанковић и повереник сигурности сл. и кр. града Пожеге Фрањо Стипанић сакупљену у сл. и кр. граду Пожеги своту од 43 ф. 30 нов. а. вр.

г) селски кнез Петар Килиан сабраних у Јакшићу 7 и по мерова жита, и нешто старе рубевине.

д) пречастни господин опат и жупник пожешки Иван Талер сакупљених у својој жупи 5 мерова жита.

Напокон дароваше п. н. гг. жупник трештановачки Васо Панић 1 мерв ражи, Стево Кушевић 1 мер. кукуруза, Кристина Шлезингерова по центе брашна, Фрањо Стипанић поверник сигурности сл. и кр. града Пожеге 4 нове женске кошуље, Ђоко Кушевић трговац 50 рифи платна, Антун Милер трговац 2 пара мушки кошуља и 2 женске рубаче, Ватрослав Јуфелд 2 рифа камбрика, а Ватрослав Вертхајм 2 рифа памучнога платна.

Додавши к тому даровани по инглеским госпођама Мис Аделина Паулина Ирби 300 фор. у готову добио сам и пре наведену сврху 821 ф. 49 н. у готову, 25 мерова жита, 18 и по мерова кукуруза, 3 и по мерова граха, по мерова кукурузна брашна и 2 акова вина и нешто горенисказане пртенине.

Стављајући те великодушне чине до обћега знања изражујем у име надарених најсрдачнију захвалу великодушним даровватељима и п. н. госпођама и господи која су их сакупили уз примедбу да ћу о тим даровима рачун предложити високој кр. хрв. слав. далм. земаљској влади, пак уједно обнародовати га путем јавни листова.

У Пожеги 24. фебр. 1876.

Велики жупан пожешке жупаније
ИВАН ВАРДИЈАН.

Овдашњем честитом родољубу г. Давиду Мидововићу опћинском бележнику, који је овдашњој српској младежи божићне празнике искрено и срдачно честитао, поклонивши доброучећој се сиромашној школ. младежи 15 ком. „Божић" дар доброј деци и 15 ком. „Збирке народних песама", на ком дару ја у име школ. младежи њему као ваљаном добротвору јавно и топло благодарим.

Г. Стеви Роксићу овдашњем младом трговцу, који је више српске шк. младежи одећом и обућом снабдео, ја као учитељ у име њиово јавно му благодарим.

У Новом Сланкамену 13. фебруара 1876.

МОЈСИЈЕ БИЗУМИЋ,
учитељ.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ
НА 24. ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ.

Доласком позоришне дружине у Нови Сад отвара се предплата на 24 позоришне представе.

Претплату купи **А. Хаџић, Корнел Јовановић и Ђока М. Поповић,** који су се и овога пута из чисте љубави према народном позоришту примили да скупљају претплату.

Претплатна је цена: 1. Седиште у кругу 18 ф. а, вр. — 2. Седиште I. реда и на страни 14. ф. а. вр. — 3. Седиште II. реда и на страни 10 ф. а. вр. — 4. Седиште III. реда 8. ф. а. вр.

Цена је седиштима за сваку представу ван предплате: 1. Седиште у кругу 1 ф. ав. вр. — 3. Седиште I. реда и на страни 80 н. а. вр. — 3. Седиште II. реда и на страни 70 н. а. вр. — 4. Седиште III. реда 50 н. а. вр.

Предплатни новци полажу се или уједанпут или у два пута, и то први део при упису, а други при завршетку 12. представе.

Управни одбор
српског народног позоришта.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Новоме Саду
препоручује
ШКОЛСКЕ ТИСКАРИЈЕ
израђене по пропису школски наредаба.

Главни школски дневник табак	5 н.
Главни школски записник, табак	6 н.

А. Местни школски искази о стању школа.

I. Број домова, душа, деце итд. табак	3 н.
II. Школске куће, намештаји учила итд.	3 „
Учитељи и катихете	3 „
О школској деци	3 „
О радњи учитеља и других	3 „
Школско имање, приход и расход	3 „
Белешке при испиту, два ком. на табаку	3 „
Школска сведочба, два ком. на табаку	4 „

Друге разне тискарије.

Обвезнице на српском, немачком и мађарском језику 1 књига	48 н
Пупомоћије на српском немачком и мађарском језику 1 књига	48 н.
Матрикуларни протоколи: крштајеми, венчајеми и умирући, један табак	4 н.
Матрикуларни извод: крштајеми, венчајеми и умирући, један табак	3 н.
Дневник црквени протокол по новој уредби за примање новаца и производа, 1 књига	70 н

Особито пошт. трг. публику пажљиву чинимо на

НОВЕ ФРАХТБРИФЕ.

Са отварањем пловидбе по наредби дирекције пароповског друштва, одпадају сви стари фрахтбрифи, и само се по новом саставу примају, услед тога јављамо поштованој трг. публици, да у већој и мањој количини код нас се добити могу. и то по најумеренијој цени.

ПОЗИВ
у ванредну главну скупштину
„МАТИЦЕ СРПСКЕ."

Високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова у Будим-Пешти отписом својим под бр. 30.301 од прошле године, одговарајући на представку главне скупштине матичине од прошле године, наредило је, да „Матица Српска" има преместити своје седиште из Новога Сада у Будим-Пешту. ако жели и даље руковати текелијином закладом, а ако и после зрелијег расуђења мисли као књижевно друштво и даље остати у Новом Саду, то да учини припремне наредбе, да би могла целу текелијину закладу што пре предати у основном писму на ту цел означеном представништву пештанске српске црквене општине.

Уједно је исто високо министрство наредило, да се ради тога сазове ванредна главна скупштина и да му се одлука скупштинска у том предмету што пре поднесе.

Према тој наредби министарској, а по одлуци управнога одбора, позивају се сви чланови матичини на ванредну главну скупштину, која ће бити на благовести 25. марта (6. априла) о. г.

Из седнице управнога одбора „Матице Српске" у Новоме Саду 5. (17.) јануара 1876

Председник „Матице Српске":
Стеван Брановачки с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар.

ИЗВЕШТАЈ

О РАДЊИ I. ИНЂИЈСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА ПОДПОМ. И ШТЕДЊУ од 1. МАЈА 1874 до 31. ДЕЦ. 1876.

Примање.

	ф.	н.
Рачун имања	18546	80
„ намештаја	1163	67
„ улога	65185	79
„ меница	114958	—
„ вађевине	2810	—
„ реесконт меница	14453	—
„ есконта меница	4799	—
„ камате од вађевине	171	96
„ „ разни одоцнења	633	06
„ „ реесконт. меница	1	65
„ „ од улога	5	—
„ разних особа	21570	69
	244298	62

Издавање.

	ф.	н.
Рачун имања	135	—
„ намештаја	1257	57
„ улога	48062	53
„ меница	152633	—
„ вађевине	6143	—
„ реесконт. меница	11208	—
„ камате разни одоцнења	91	
„ плате	996	88
„ камате реесконт. меница	298	77
„ камате на улоге	1595	99
„ кирије	150	—
„ трошкова	2	45
„ разни особа	21049	97
Готовина за 1. јануар 1876.	764	55
	244298	62

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

Дугује.

	ф.	н
На рачун благајне	764	55
„ „ меница	37675	—
„ „ вађевине	3333	—
„ „ намештаја	93	90

Потражује.

	ф.	н.
Од рачуна имања	18411	80
„ „ улога	17123	26
„ „ реесконт. меница	3245	—
„ „ камате за пренос	493	99
„ „ разних особа	520	72
Чист добитак	2071	68

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

Дугује.

	ф.	н.
На рачун камате на улоге	1590	99
„ „ реесконт. меница	297	12
„ „ плате	996	88
„ „ кирије	150	—
„ „ трошкова	2	45
Чист добитак	2071	68
	5109	12

Потражује.

	ф.	н.
Од рачуна есконт. Меница	4305	01
„ „ камате од вађ,	171	96
„ „ кат. разни одоцн.	632	15
	5109	12

Ови су рачуни тачно прегледани и са свима књигама се подпуно слажу.

Инђија 31. дец. 1875. ПЕТАР ПЕТРОВИЋ, с. р, књиговођа.

Прегледалачки одбор:
МИТА ВУЈЕВИЋ с. р, ЈОЗЕФ ЗАЧЕК с. р.
С. С. НИКОЛАЈЕВИЋ с. р.

Својој непрежаљеној супрузи **Катарини** *рођ. Георгијевић* даваћу погодишњи

ПАРАСТОС

у идућу суботу 6. (18.) т. м. у 11 сах. пре подне — у капели на ајмашком гробљу.

У Н. Саду 1 (13.) марта 1876.

ГАВРА МИЛИЋ,
капетан

ОГЛАСИ.

Circolo equestro Sidoli.

Сваки дан велика представа, више јахачке вештине, дресиратих коња. игре на јсдеку гимнастике, балета и пантомимне глуме.

У уторак 2. (14.) марта ступа први пут снажна гимнастичарка Мис Витолија на висећем трапезу.

На послетку: Владислав Банди, или живот и занимање једне циганске породице у Баконској шуми. Изводиће 40 особа са 12 коња.

У среду 3. (15.) марта нрви пут виша шпанска школа у једнаком националном оделу на оседланом коњу Арабеска, јаши гђца Серена Сидоли.

На послетку: „Црвени див" или „Планински дух" велика романтична битка, пантомима у 6 слика с маршови маневром и еволуцијама, изведена целим особљем и 15 коња.

У четвртак 4. (16.) марта први пут изванредна продукција на затегнутом американском једеку с по и целим пирутама, изведена Мис Розом.

На послетку: „Мађоничка свирала" велика мађиона пантомима у 2 радње по постојећој опери, али удешена за циркус, изводи ју цело особље.

ФОТОГРАФСКА РАДИОНИЦА
Каменка Јулинца

У НОВОМ САДУ У ПАСКОВИЋКИНОЈ КУЋИ БР 39.

Потписани препоручујем се пошт. публици у Новом Саду и околни и умољавам, да се у што већем броју са наручбинама на мене обраћати изволе. Уверавам да ћу сваку наручбину по жељи онога који наручи и на задовољство свачије израдити,

Цена сликама равна се броју и величини наручених слика.

Каменко Јулинац

Трговина мануфактура и шнита.
ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА

у Новоме Саду потребује једногод млађи спомоћника, исти може ома ступити. 2—3

ИЗЛОЖБА У ФИЛАДЕЛФИЈИ 1876.

Оне ствари, које су за горњу изложбу справљене. али услед одоцњене пријаве, продаваће се испод производне цене по чудновато јевтиној цени **од 5 ф.** Ред се састоји из следећи предмета:

1 леп од бронза сахат заједно са ланцем уз гаранцију
1 потпун писарнички справ
2 чирака од бронза с фигурама
1 потпун шиваћи справ у талми златној кутији
1 практична кутија за шећер са затварањем
1 леп албум за фотографије изврсно израђен
1 елеган. лепеза за женске
1 јапан. кутија за цигаре
1 салон-звонце од бронза
1 дуготрајна женска торбица са вештач. брашном

Све ове овде наведене изврсне и практичне ствари коштају заједно **само 5 ф.**

Grand Magazin von Blau & Kann, Wien
I. Wollzeile Nr. 25.

НАЈБОЉИ САТОВИ НА СВЕТУ

су од нас уведени од правог енглеског талми-злата ремонтоар сатови, за навијање без кључа, са изврсном справом потпуно удешен **са гаранцијом од 3 године.** Ови сатови коштају заједно са златним ланцем од талмија **само 12 ф. 50 н.**

Grand Magazin von Blau & Kann, Wien
I. Wollzeile Nr. 25.

Наручбине са стране извршују се брзо и поштом у наточ. 1—6

ЈЕДИНА ТРГОВИНА У БЕЧУ

која се због хрђаве трговине у данашњем времену нашла побуђена, цену свог еспапа још за 30 процента спустити

КИНЕСКОГ СРЕБРА СТОВАРИШТЕ
H. Bettelheim & Comp. Wien,
Graben 28. vis a vis Sothens Wechselstube

пређе су коштале:

6 каш. за каву	3.50 сад 1.30	1 кут. за шећер	12.— сад 6.80
6 каш. за јело	3.50 сад 2.60	1 кут. за масло	5,— сад 1.60
6 ножева	3.50 сад 2.60	1 цедило за теј	80 сад 30
6 виљушака	3.50 сад 2.60	2 чирака	9.— сад 2.80
1 каш. за чорбу	5.— сад 2.20	1 маш. за шећер	2.50 сад 90
1 каш. за млеко	3.50 сад 1.40	Флашице за сирће и зејтин	

од 4 ф. 7.50.

Божићни и новогодишњи дарови.

6 ножева, 6 виљушака, 6 к. за јело, 6 к. за каву — сва 24 ком. заједно у елегантној кут. место 24 фр. само ф. 9.25.

6 деверт ножева, 5 дез. виљушака, 5 деверт кашика — 18 комада у елегант. кут. место 13 ф. само 8 ф.

Најновија материја за чишћење злата, сребра и кинеског сребра комад 25 н. 6 комада 1 ф. 20 н.

Врло лепи служавника, ибрика за каву и теј, тејсер, виса, чирака са три крака, справа за посипање шећера чашице за јаја, чачкалица за зубе, итд. Наручбине са стране преко поште у наточ а на захтевање шаљем подпун ценовник. 4—6

Властник и одговорни уредник др. Св. Милетић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Српска народна задружна штампарија.